

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREDI YA 12

XITSONGA: RIRIMI RO ENGETELA RO SUNGULA (FAL)

PAPILA RA 3 (P3)

NYENYANYANA/NYENYANKULU 2014

TIMARAKA: 100

NKARHI: tiawara ti $2\frac{1}{2}$

Papila leri ri na tipheji ta 6.

SWITSUNDZUXO

1. Papila leri ri avanyisiwile hi SWIYENGE SWINHARHU:

XIYENGE XA A: Switshuriwa swa switsalwana	(50)
XIYENGE XA B: Switshuriwa swa switsalwambiko swo leha	(30)
XIYENGE XA C: Switshuriwa swa switsalwambiko swo koma	(20)
2. U languteriwa ku hlamula xivutiso XIN'WE eka xiyenge XIN'WANA na XIN'WANA.
3. Tsala hi ririmi leri u kamberiwaka hi rona.
4. Sungula xiyenge XIN'WANA na XIN'WANA eka pheji YINTSHWA.
5. U fanele u kunguhata (Xik. Tsala mepe wa miehleketo/xifaniso/chati ya nkholuko/maritonkulu na swin'wana na swin'wana), hlela no hlayisisa ntirho. Nkunguhato wu fanele wu kombisiwa loko U NGA SI SUNGULA xitsalwana.
6. Minkunguhato hinkwayo yi fanele yi kombisiwa eka pheji ra ximatsi. Nkunguhato wa xitsalwana wu ta averiwa timaraka.
7. U tsundzuxiwa ku heta kwalomu ka timinete ta 80 eka XIYENGE XA A, timinete ta 40 eka XIYENGE XA B na timinete ta 30 eka XIYENGE XA C.
8. Nombora nhlamulo yin'wana na yin'wana tanihileswi tinhlokomhaka ti nga nomborisiwa xiswona eka phepha ra swivutiso.
9. Nyika nhlamulo yin'wana na yin'wana nhlokomhaka leyi yi faneleke.
LEMUKA: Nhlokomhaka yi nga tekeriwi enhlokweni loko ku hlayiwa ntsengo wa marito.
10. Tsala hi vurhon'wana (swi saseka no vonaka), u landzelela milawu leyi faneleke ya mapeletelo, mahikahatelo na mavumbelo ya swivulwa.

XIYENGE XA A: SWITSHURIWA SWA SWITSALWANA**XIVUTISO XA 1****SWILETELO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene, kutani u tsala xitsalwana hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka marito ya 250–300.

- 1.1 Siku maphorisa ya nga secha exikolweni xa hina. Rungula leswi humeleleke. [50]
- 1.2 Xiyimbeleri xa ndhuma lexi ndzi xi tsakelaka. [50]
- 1.3 Leswi a ndzi ta swi endla loko a ndzo va nhloko ya xikolo eka vadyondzi lava taka na tiqingho ta le nyongeni exikolweni. [50]
- 1.4 Hlamusela hi vugevenga lebyi vangiwaka hi vantshwa etikweni. [50]
- 1.5 Vadyondzi lava feyilaka eka Giredi ya 12 a va fanelangi ku tshikisiwa xikolo hi ku va va feyirile kambirhi ntsena. Pfumela kumbe u kaneta mhaka leyi. [50]
- 1.6 Vantshwa lava va kumaka malimfuneto ya vana a va yi tirhisi hi mfanelo naswona yi endla leswaku va loloha. Pfumela kumbe u kaneta mhaka leyi. [50]
- 1.7 Hlawula xin'we eka switshuriwa leswi nga laha hansi kutani u tsala xitsalwana hi xona.

1.7.1

[Xifaniso lexi xi huma eka Art explosion 300,000 (Premium Image Collection)] [50]

1.7.2

[Xifaniso lexi xi huma eka www.images.com]

[50]

NTSENGO WA XIYENGE XA A:

50

XIYENGE XA B: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO LEHA**XIVUTISO XA 2****SWILETELO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene, kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka marito ya 120–150.
- Sungula nhlamulo ya wena eka PHEJI YINTSHWA.

2.1 Papila ra xinghana

Tsalela tatana wa wena papila u kombela mali yo xava selulafoni yo fana na leyi u nga yi vona yi ri na munghana wa wena.

[30]**2.2 Mbulavulo**

Mudzaberi wa n'wina wa xipanu xa bolo ya milenge u kumile ntirho wo ya dzabela xipanu xa Nghilandi. Ku ta va na ntlangu wo lelana na yena. Tanihi mukaputeni wa xipanu, tsala mbulavulo/xipichi lexi u nga ta xi hlaya hi siku ra ntlangu.

[30]**2.3 N'wangulano**

Tsala n'wangulano exikarhi ka dokodela wa meno na muvabyi loyi a yeke eku suseni ka tino.

[30]**2.4 Ajenda na makanelwa**

Tanihi komiti ya vurhangeri bya vantshwa ekerekeni ya n'wina mi khome nhlengeletano yo tlakusa nkwama wo xavela swisiwana swakudya. Tsala ajenda na makanelwa ya nhlengeletano ya kona.

[30]**NTSENGO WA XIYENGE XA B: 30**

XIYENGE XA C: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO KOMA**XIVUTISO XA 3****SWILETELO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene, kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va na marito ya kwalomu ka 80–100.
- Sungula nhlamulo ya wena eka PHEJI YINTSHWA.

3.1 Khadi ra xirhambo

Makwenu u ta va na nkhuvo wa vukati. Tsala khadi u rhamba maxaka na vanghana.

[20]**3.2 Dayari**

Xikolo xi ta va xi pfarile eka mavhiki mambirhi lama taka. Tsala migingiriko ya masiku ya ntlhanu leyi u nga ta yi endla.

[20]**3.3 Swiletelo swa ndlela**

Exikolweni xa n'wina mi ta va na ntlangu wo hoyozela mudyondzi loyi a paseke tidyondzo ta Metse na Sayense eka Giredi ya 12 hi xiyimo xa le henhla. Tsala swiletelo leswi u nga ta swi nyika xivulavuri xa siku swo suka edorobeni ra le kusuhi na le ka n'wina ku fika exikolweni xa n'wina.

[20]**NTSENGO WA XIYENGE XA C:****20****NTSENGO WA TIMARAKA:****100**